

SZABAD ÜTÉS-GYAKORLATOK

Varga Rita kiállítása, április 13–22.

Mivel történelmi minősítésben kértek fel ennek a kiállításnak a megnyitására, ezért úgy döntöttem, hogy történelmi aspektusból közelítem meg a témát.

A Színházi Élet című színházi hetilap 1924. évi 2. száma beszámolt a Rákóczi út 63. alatt működő Tabarin nevű mulatóhely legújabb szenzációjáról: a bokszoló nőkről. Ritkának és újszerűnek írja le a látványt. A hírek alapján - idézem - „a boxoló amazonok teljes komolysággal és szakavatottsággal küzdöttek, akárcsak férfi kollégáik. A viadatok többnyire szabályszerű knock-outtal, azaz kiütéssel végződtek.” Fontos, hogy ekkoriban a nők nem versenyszerűen üzték az ökölvívást. Cirkuszokban, szórakozóhelyeken látványosságként mutogatták őket. Voltak nők, akik sportegyesületben gyakorolhatták ezt az elfoglaltságot, de nekik először a környezetük elfogadásáért kellett megküzdeniük. Az első világháború végén Magyarországon (és még néhány európai államban) a nők „csupán” politikai jogokat kaptak, társadalmi nem. Hogy milyen hatást váltott ki a közönségből a női boksz? Történelmi források híján

nem tudjuk biztosan. A sajtó vagy különleges egzotikumként mutatta be a jelenséget, vagy pedig arról cikkezett, hogy ez a típusú sport összeférhetetlen a női természettel. Utóbbi hangok úgy vélték, hogy a boksz durvasága egyáltalán nem illik a nők kecsességéhez és bájához. A nők inkább tornáznak és táncoljanak, természetesen a házimunka és a család ellátása után - vélekedtek.

A nők társadalomban betöltött szerepe bizonyos szempontból sokat változott 100 év alatt, de az, hogy a mindennapokban való érvényesülésért küzdeni kell, nem. A Színházi Élet 1928-ban egy cikket szentelt a 20. század új nőtipusa - a modern nő - egyik fő problémájának, az idegességnek. Idézem: „A modern nő életéhez úgyszólván elválaszthatatlanul hozzátartozik az idegesség fogalma. Az általános idegességnek társadalmi magyarázata van. A civilizáció hatalmasabb méretekben fejlődött, mint az emberi idegzet; a nők társadalmi elhelyezkedése pedig hatalmasabban változott, mint a nők lelki diszpozíciója. Az ideges nő idegességének oka [...] sohasem kizárólag magában a nőben, hanem a nőnek a környezetéhez való viszonyában keresendő.” Az írás nem taglalja, hogy a nők idegessége mennyire jogos, ellenben javasol különféle gyógymódokat: a leg-

újabb orvosi módszer a pszichoanalízis, de röntgensugarakkal is kezelik az ideges nőket. Azoknak, akik inkább saját maguk kezelnék idegességüket, a gimnasztikát, a fegyelmezettséget és a rendszeres életmódot ajánlják. Na, meg a bokszot.

Varga Rita alkotásaiban nincsen tabusítva a női idegesség jogossága. A nők gyakran amazon módjára kénytelenek küzdeni a hétköznapokkal. A közélet és a háború erre rakódik rá. Nem csoda, hogy idegesek.

Hogy mit lehet kezdeni ennyi feszültséggel? Le kell valahogy vezetni. Rita a képzőművészetet használja. Úgy hiszem ez egyben önterápia is.

A kiállított művek azt sugallják, hogy az önterápia egy hosszú és összetett folyamat, és néha több eszközt is be kell vetni, hogy végül áttörést érzünk el. Időnként tényleg durvának kell lenni, mint egy ökölvívónak, de vannak helyzetek, amelyek olyan finomságot, türelmet és pontosságot követelnek, mint a hímzés. Néha csak egy védőhálóra van szükségünk.

A lényeg, hogy rezonáljon mindenki a pillanatnyi lelkiállapotára. Mielőtt mindent kiadunk magunkból, kicsit nézzünk befelé, ahogy Rita is tette.

VAMOS ESZTER